

HELDEN & SCHURKEN

Leesexemplaar

G U Y D I D E L E Z

HELDEN & SCHURKEN

HET VERHAAL VAN 10 VERBLUFFENDE
KORNUITEN EN SCHAVUITEN

P E L C K M A N S

HELDEN & SCHURKEN

Guy Didelez

Vanaf 12 jaar

© 2022, Guy Didelez en Pelckmans Uitgevers nv

pelckmans.be

Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Bij de samenstelling van *Helden & Schurken* hebben wij teksten en illustraties ontleend waarvan wij de bron niet hebben kunnen achterhalen. Mogelijke rechthebbenden kunnen zich tot de uitgever wenden.

Disclaimer: In 'Het verborgen vergif' wordt het verhaal van Pater Damiaan en zijn ervaringen op Molokai verteld. We willen mensen met lepra op geen enkele manier herleiden tot 'een patiënt' of hen denigreren met de gebruikte taal in dit boek. We nemen afstand van termen zoals 'melaatse' of 'lepralijder', gezien hun negatieve connotatie. Wanneer dergelijk taalgebruik in deze publicatie toch aan bod komt, is het van belang dit te interpreteren in de context en tijdgeest van dit verhaal, en vertegenwoordigt dit geen waardeoordeel of mening van de makers ervan.

Omslagontwerp: Peer De Maeyer

Vormgeving: Pelckmans Uitgevers nv

D/2022/0055/240

ISBN 978 94 6401 887 5

NUR 240, 284

pelckmans.be

 facebook.com/pelckmans.be

 twitter.com/Pelckmans_be

 instagram.com/pelckmans.be

INHOUD

1	De nachtmerrie van Karen Silkwood	6
2	De sinistere moordplannen van Johannes Opdam	32
3	De man die nooit bestond	49
4	De geldmachine van de paus	63
5	Dat dekselse ongeluksgetal	86
6	Het meisje dat wereldberoemd wilde worden	105
7	Een race op leven en dood	133
8	De 'schaamteloze wandaden' van een bommenlegger	157
9	Het verborgen vergif	182
10	Van kruimeldief tot troetelcrimineel	210

1 DE NACHTMERRIE VAN

Het leven van Karen Silkwood begon gaandeweg meer en meer op een nachtmerrie te lijken. Maar in plaats van op een ochtend uit die enge droom te ontwaken, kwam ze tijdens een mysterieus auto-ongeluk om het leven...

KAREN SILKWOOD

Op 19 februari 1946 wordt Karen Silkwood geboren in Longview, een middelgrote stad in Texas. Het gezin verhuist naar Nederland, een plaatsje met nog geen 20.000 inwoners zo'n 350 kilometer zuidelijker. Karen is de oudste van drie meisjes en toont zich al snel een juffertje met karakter. Niet dat ze echt onhandelbaar is of zo, maar het eigenwijze meisje heeft nu eenmaal over alles haar eigen mening. Dat blijkt bijvoorbeeld ook uit haar studiekeuze. Waar de meeste vriendinnetjes later voor een typisch meisjesberoep kiezen (kapster, winkelbediende, verpleegster, secretaresse...) wil Karen in haar middelbare school graag scheikunde studeren. Dat is nu eenmaal haar lievelingsvak.

Vader Bill en moeder Merle zijn niet echt gelukkig met die keuze. Begrijpelijk misschien, als je beseft dat meisjes in het ruige Texas van die jaren maar beter niet te veel ambitie hadden. Bovendien komt Karen als enig meisje terecht in een klas met 32 jongens. Haar moeder beklagt zich erover bij haar leerkracht. Die antwoordt dat ze zich nodeloos zorgen maakt. Karen is nu eenmaal een meisje met veel pit. Het zou spijtig zijn als ze haar talenten niet ten volle kon ontplooiën.

Na haar middelbare studie trekt Karen naar de Lamar-universiteit in Texas om er medische technologie te studeren.

Toch haalt ze er geen diploma, hoe talentvol ze ook is. In plaats daarvan stopt ze een jaar later al met haar studie. Dat heeft alles te maken met Bill Meadows, een kerel die ze een jaar eerder heeft leren kennen en op wie ze smoorverliefd is geworden. Haar ouders zijn er minder gelukkig mee. Bill is nu eenmaal niet het prototype van de ideale schoonzoon. Ze hopen dus dat de liefde zal bekoelen. Daar hebben ze ook reden toe: Bill is van Californië en woont zo'n dikke 2000 kilometer van hun dochter verwijderd.

Maar ramp o ramp! Na zijn opleiding trekt Bill naar Longview om daar aan de oliepíjplijnen te werken. Nu zijn de twee veel dichterbij elkaar. Ze zijn intussen nog altijd zo smoorverliefd dat ze beurtelings hun huis ontvluchten om de ander op te zoeken. Ze willen het liefst van al zo snel mogelijk trouwen, maar dat plannetje mislukt. Omdat ze nog te jong zijn, wil niemand het huwelijk officieel bezegelen. Ze besluiten hoe dan ook om samen te leven en te doen alsof ze getrouwd zijn. Dat werkt. In Texas bestaat een vorm van gewoonterecht, een ongeschreven recht dat maakt dat iemand die niet getrouwd is maar zich wel zo gedraagt, toch als een getrouwd persoon beschouwd wordt.

De twee krijgen op relatief korte tijd drie kinderen: Beverly, Michael en Dawn. Als gevolg daarvan besluit Karen halftijds te gaan werken. Zo heeft ze meer tijd om bij haar gezin te zijn. Toch loopt alles minder rooskleurig dan ze het zich in haar dromen had voorgesteld. Zeven jaar later heeft Bill zich tot een echt drankorgel ontpopt. Hij is veel meer bezig met zijn motor dan met zijn vrouw. Bovendien wordt hij ook nog verliefd op Kathy van de motorshop. Als Karen dit hoort, eist ze dat hij

een punt zet achter die affaire. Bill weigert. Sterker nog: hij vindt dat Karen en hij beter kunnen scheiden. Hij zal daar niet moeilijk over doen, op voorwaarde dat hij het hoederecht over de kinderen krijgt. Hij ziet zijn *kids* immers doodgraag.

Tja, zoiets moet je de rechtlijnige Karen natuurlijk niet zeggen. Zij gaat altijd haar eigen weg en weigert keer op keer elke halfslachtige oplossing. Toen haar ouders haar een andere studierichting probeerden uit te duwen, volgde ze toch haar eigen willetje, en toen ze smoorverliefd werd op Bill blies ze al haar andere dromen op om samen met hem door het leven te gaan. Het gevolg laat zich dan ook raden. Als Bill op een morgen wakker wordt, is ze vertrokken zonder de kinderen mee te nemen. Als die zuipschuit Beverly, Michael en Dawn niet met haar wil delen, zal ze wel op haar dooie eentje door het leven gaan! Ze heeft trouwens ook meer dan genoeg van de berg schulden die haar eens zo grote liefde ondertussen heeft gemaakt.

Karen trekt naar Oklahoma City, zo'n 500 kilometer van Longview verwijderd. Daar vindt ze een job als secretaresse in een ziekenhuis. Maar nog voor ze ermee van start gaat, hoort ze dat Kerr-McGee, een van de grootste energiebedrijven ter wereld, laboranten zoekt. Dat klinkt haar als muziek in de oren. Daar heeft ze altijd al van gedroomd. Ze solliciteert en wordt nog aangenomen ook.

Ze komt terecht in een afdeling waar met radioactief plutonium gewerkt wordt. Dat levensgevaarlijke goedje wordt onder andere gebruikt bij de productie van atoombommen. Maar Karen gaat natuurlijk geen atoombommen maken. Dat strookt niet met haar opvattingen. Nee, de ambitieuze vrouw

werkt mee aan de bouw van een kernreactor in Washington. Kerr-McGee heeft een miljoenencontract afgesloten om die kernreactor te verwezenlijken. De firma moet plutoniumpoeder in staven leveren, die vervolgens in de kernreactor worden aangebracht.

Hoewel Karen nooit een hoger diploma gehaald heeft, krijgt ze toch een zeer belangrijke functie toegewezen. Door middel van allerlei proeven moet ze de staven in het laboratorium controleren op eventuele lekken. Hoewel dit overduidelijk een zeer gevaarlijke job is, is ze tegelijk best trots op haar werk.

De veiligheidsvoorschriften bij Kerr-McGee bepalen dat mensen die met plutonium werken een speciale opleiding van 24 uur moeten volgen, waarbij op de gevaren van deze stof wordt gewezen. Net als vele andere werknemers krijgt Karen die opleiding niet.

In plaats daarvan leggen een paar welwillende collega's haar uit dat ze maar beter kan oppassen met het goedje. Een klein vlekje op haar huid is in principe al genoeg om haar te besmetten. Maar de collega's voegen er geruststellend aan toe dat zo'n oppervlakkige besmetting gewoon afgewassen kan worden. Erger is het als er zich een interne besmetting voordoet. Gelukkig heeft de firma de nodige maatregelen getroffen om dit te vermijden. Zodra er plutonium in de lucht komt, gaat er immers een alarm af. Als dat gebeurt moet het aanwezige personeel onmiddellijk een mondk masker opzetten om te vermijden dat ze ongefilterd plutonium inademen. Belangrijk natuurlijk. Maar de nog veel belangrijkere informatie (dat de kleinste hoeveelheden in het lichaam al fataal kunnen zijn en dat plutonium uiteindelijk tot kanker kan leiden), deelt de firma haar nooit mee.

Karen vindt het ook raar dat er geen trainingssessies voorzien zijn, waarin het personeel de zeer strikte procedures kan inoefenen die in geval van alarm gevolgd moeten worden. Het lijkt of Kerr-McGee veel meer geïnteresseerd is in het behalen van de vooropgestelde winst dan in de veiligheid van zijn werknemers. Dat blijkt trouwens ook als medewerkers aangeemoedigd worden om bepaalde deadlines te halen, zonder zich al te zeer om hun veiligheid te bekommeren.

De onrust en het gemor onder het personeel nemen al snel toe. Gelukkig heeft Karen ook iets om zich aan op te trekken. Ze heeft intussen een nieuwe vriend leren kennen die eveneens bij Kerr-McGee werkt: Drew Stephens. Het gaat niet goed meer tussen hem en zijn vrouw en hij wordt verliefd op Karen. Hij is een fervent autoracer en leert Karen die wereld kennen. Al snel deelt ze dezelfde passie als hij.

Op aanraden van Drew sluit ze zich aan bij de vakbond. Dat is volgens hem de enige manier om zich tegen de grote bazen te verdedigen. Een paar maanden later breekt er een staking uit. Karen wil niet aan de kant staan en maakt al snel deel uit van de stakingspiketten. Het energiebedrijf is echter niet van plan om zomaar alle eisen in te willigen. Twee maanden lang houdt het management het been stijf. Met Kerstmis in zicht krijgen veel stakers het financieel moeilijker en besluiten ze hun actie te beëindigen. Karen niet, zij hoort tot het laatste groepje van twintig dat de strijd tot het bittere einde blijft volhouden.

Na de staking moet iedereen weer zo snel mogelijk aan het werk. Karen keert terug met gemengde gevoelens. Ze is trots zo'n belangrijke job te hebben, maar maakt zich tegelijk ook meer en meer zorgen. Niet onterecht, want het alarm dat

aangeeft dat er plutonium in de lucht is, gaat steeds vaker af. Samen met haar collega's moet Karen dan onmiddellijk een mondmasker opzetten, in de hoop dat ze het gevaarlijke plutoniumstof niet zal inademen. Dat geeft haar telkens een raar gevoel. Ze heeft de indruk dat haar masker eigenlijk wat te groot is. Ze heeft altijd al een smal gezicht gehad en dat verrekte ding sluit niet genoeg aan.

Ze klaagt erover tegen haar baas, maar die ligt er niet wakker van. Integendeel. Al snel doet op Kerr-McGee het verhaal de ronde dat Silkwood wel heel veel kritiek op alles heeft. Omdat het tussen haar en Drew intussen niet goed meer klikt, kan ze ook niet meer bij hem terecht om haar hart eens te luchten. Als de ruzies blijven oplopen, besluiten ze korte tijd later zelfs uit elkaar te gaan... om elkaar later dan toch weer terug te vinden... en weer uiteen te gaan... en weer... Een knipperlichtrelatie dus, met een lichtje dat voortdurend aan en uit flikkert.

Nu Drew van haar weg is, kan Karen ook moeilijk zomaar opstappen bij Kerr-McGee. Ze heeft een inkomen nodig om alles financieel rond te krijgen. Gelukkig heeft Karen ook Drews hobby overgenomen. Ze doet op haar beurt mee aan races met haar autootje. Lekker met piepende banden door de bochten gieren en de adrenaline door haar lichaam voelen jagen. Dat doet haar even alle ellende vergeten.

Een poosje later wordt ze overgeplaatst naar de productie. Ze heeft nu shiften die soms twaalf uur duren, zeven dagen per week. Ze is dan zo moe en gespannen dat ze 's nachts geen oog dichtdoet. Maar de volgende dag moet ze natuurlijk weer op post zijn. In de lente van 1973 wordt het haar allemaal te veel. Hoewel ze al langer af en toe drugs gebruikt om alle ellende wat

te vergeten, neemt ze op een dag heel bewust een overdosis. Ze hoopt op die manier uit het leven te stappen, maar overleeft het.

Als ze zich weer wat beter voelt, snapt ze dat er dringend iets moet gebeuren en stapt naar een dokter. Die stelt vast dat ze een depressie heeft en schrijft haar prompt methaqualone voor. Daar zal ze wel van kunnen slapen en het zal haar rustiger maken. Maar methaqualone is niet zonder gevaar... Hoewel men toen nog niet alle neveneffecten van het product kende, weet men tegenwoordig dat het geneesmiddel bij overdreven gebruik niet alleen tot een delirium en coma kan leiden, maar zelfs tot de dood.

Intussen blijven de problemen op het werk zich opstapelen. Tijdens haar lange, eenzame shiften gaat het alarm nog vaker af. Bovendien doen er zich onder haar collega's meer en meer ongevallen voor. Niet onlogisch natuurlijk, iedereen maakt tijdens zo'n twaalf uur durende shift weleens een foutje. Toch, ondanks al die onheilspellende gebeurtenissen, doet Kerr-McGee er alles aan om het probleem te minimaliseren. Hoewel alle wetenschappers het erover eens zijn dat radium (een stof die vrij kan komen uit uranium en plutonium) uiterst radioactief is, lanceert de energiereus de slogan 'Radium is safe!' Karen is heel geschokt. Ze beseft echter dat ze op haar dooie eentje niets tegen het bedrijf kan beginnen. Als er al iets zou kunnen veranderen, moet het via de vakbond gebeuren.

In augustus 1974 wordt ze als eerste vrouw ooit verkozen tot lid van het onderhandelingscomité van wat officieel de 'Oil Chemical and Atomic Workers International Union' wordt genoemd. Een hele mondvul, maar het is dan ook een job met heel wat verantwoordelijkheid. Samen met alle andere leden

van dat comité moet Karen voor de veiligheid en gezondheid van haar collega's zorgen. Nu zullen haar bazen wel naar haar móéten luisteren!

Silkwood begint met vragen te stellen, zowel aan haar collega's als aan haar bazen. De antwoorden schrijft ze – samen met haar bedenkingen – systematisch op in een notitieboekje. Dat wordt niet door iedereen geapprecieerd. Ondanks haar goede bedoelingen maakt ze al snel heel wat vijanden. Die vinden dat ze beter blij kan zijn dat ze tenminste een vaste job heeft. Ze vinden haar *a pain in the ass*, een verschrikkelijke lastpost, die zich beter wat gedeisd zou houden.

Karen trekt zich er niets van aan. Zodra ze een beslissing neemt, gaat ze ervoor; dat is altijd al zo geweest. In september 1974 vliegt ze samen met twee andere medewerkers naar Washington. Daar overhandigt het drietal een hele waslijst van klachten aan Steve Wodka en Tony Mazzocchi, twee hooggeplaatste vakbondsleiders die veel invloed hebben.

Ze vertelt hen dat zij samen met de collega's op haar werk wordt blootgesteld aan plutonium en dat ze nauwelijks weten hoe ze daarop moeten reageren. Elke degelijke opleiding daartoe ontbreekt. Bovendien heeft het management nauwelijks oor voor al die klachten. De grote bazen lijken vooral bekommerd om de winst. Ze vermoedt zelfs dat sommige documenten vervalst worden om een rooskleuriger beeld van de situatie op te hangen.

Om haar beweringen kracht bij te zetten heeft ze een lijst van 39 punten opgesteld waarbij Kerr-McGee volgens haar de veiligheid niet respecteert. Daar zijn inderdaad heel wat dingen bij die de wenkbrauwen doen fronsen.

- Soms worden dagen aan een stuk dezelfde mondmaskers gebruikt. Het personeel moet zelf maar beslissen wanneer de mondmaskers gereinigd moeten worden. Er is ook geen systematische vervanging van de filters in de maskers voorzien. Karen vermoedt dat die filters gewoon hergebruikt worden.
- Als het alarm afgaat wordt er geen onderzoek ingesteld naar wat er fout is gelopen. Als enige actie wordt de resetknop ingedrukt.
- Plutoniumstaven die voor de steekproef worden uitgekozen, worden gewoon in bureauladen bewaard. Volgens Karen werden er zelfs plutoniumstaven gedurende twee jaar op een schap bewaard.
- Toen op 7 juli 1974 het alarm afging, kregen de aanwezigen te horen dat ze er niet op dienden te reageren, want dat het systeem enkel getest werd. In andere noodsituaties kregen de arbeiders het mondelinge bevel om te evacueren. Er bestaat blijkbaar geen vaste procedure voor hoe er in noodgevallen gereageerd moet worden.

Wodka en Mazzocchi vinden de beschuldigingen ernstig genoeg om ze verder te onderzoeken. Ze zullen haar klachten aan het nationaal bureau overbrengen. Tijdens het gesprek in Washington verneemt Karen ook voor het eerst dat zelfs de kleinste dosis plutonium in het lichaam kanker kan veroorzaken. Ze is furieus! Hoe is het mogelijk dat ze de hele tijd aan dat risico werd blootgesteld zonder dat iemand haar daar zelfs maar van op de hoogte had gebracht?

Iedereen is het erover eens dat er ingegrepen moet worden en zodra Silkwoods collega's van de vakbond vertrokken zijn, komt Mazzocchi met een plan. Als de gegevens waarover Karen beschikt inderdaad waar blijken te zijn, zou dat nieuws via een contact bij de vakbond naar een grote krant gelekt kunnen worden. Journalisten zouden de kans vast niet laten liggen om de hele zaak aan te klagen en de impact zou geweldig zijn. Kerr-McGee zou op die manier wel verplicht zijn om op alle aantijgingen te reageren en de zaak zou niet langer in de doofpot gestopt kunnen worden.

Toch is het hele opzet niet zonder gevaar. Om het plan uit te voeren, moet de vakbond beschikken over de verslagen die bij de energiefirma bewaard worden. Pas dan kan onomstotelijk bewezen worden dat het hele zaakje stinkt. Durft Silkwood het aan dat risico te nemen? Karen twijfelt. Ze heeft het nu al vaak zo moeilijk met haar positie binnen Kerr-McGee. Deze nieuwe opdracht zou haar ongetwijfeld nog veel meer stress bezorgen... Anderzijds heeft ze natuurlijk ook heel wat lef. Dat weet iedereen die het al tegen haar opgenomen heeft in het racecircuit. Ze is ook heel sociaal. Ze is oprecht heel begaan met de gezondheid en veiligheid van haar collega's. Dus stemt ze uiteindelijk toe...

Ze keert terug naar Oklahoma, begint weer te werken en tegelijk op zoek te gaan naar bewijzen over wat er allemaal fout loopt. Dat kan tellen! Zo ontdekt ze dat er soms kleine gaatjes zitten in de handschoenen die de werknemers tegen elke vorm van besmetting moeten beschermen. Helemaal onvoorstelbaar is de vaststelling dat er twintig kilogram plutonium ontbreekt! Oeps... foutje! En dat terwijl zo'n hoeveelheid genoeg is om er drie atoombommen mee te maken!

Die nieuwe ontdekking maakt haar zo mogelijk nog meer overstuur. Ze is nu al tien kilo vermagerd en haar slaapprobleem is intussen enkel toegenomen. Bovendien is Drew met zijn werk op Kerr-McGee gestopt. Op de momenten dat ze nog contact met hem heeft, dringt hij er stevast op aan dat zij hetzelfde doet. Niet zo'n slecht idee wellicht. Karen beseft heel goed dat niet alleen haar werk, maar ook haar onderzoek heel gevaarlijk is. Hoe zal het management reageren als het erachter komt dat zij bewijzen verzamelt die de firma heel veel schade zullen berokkenen? Op momenten dat het haar te veel wordt, belt ze naar haar ouders en naar haar zus Rosemary. Ze belooft hun met haar werk te stoppen zodra ze haar opdracht voor de vakbond beëindigd heeft.

Hoewel ze beseft dat ze beter niet kan opvallen en zich dus liever wat gedeisd kan houden, beslist ze toch om naar de volgende vakbondsvergadering te gaan. Daar voeren enkele wetenschappers het woord. Zij wijzen het personeel van Kerr-McGee op de gevaren van plutonium en de lichtzinnigheid waarmee er soms wordt omgegaan met dit chemische element. Karen zit aanvankelijk onopvallend in het publiek, maar als de wetenschappers op het gevaar van kanker wijzen en haar collega-werknemers geschokt reageren, neemt haar woede het over. Ze zweept het publiek op door te zeggen dat dit toch echt niet kan. Twintig jaar aan een stuk voeren de werknemers van Kerr-McGee alle opdrachten uit zonder te beseffen aan welke gevaren ze zich blootstellen. Daar moet dringend een einde aan komen!

Na de vergadering wordt met een meerderheid van stemmen beslist dat de vakbond op 6 november 1974 zal starten met onder-

handelingen over contractaanpassingen die tot meer veiligheid moeten leiden. Het management van Kerr-McGee realiseert zich allicht dat Silkwood daar een grote rol in gespeeld heeft. Het is dus best denkbaar dat de vrouw, die al de naam had een lastpost te zijn, vanaf dat ogenblik en zonder dat ze het ten volle beseft heel nauwlettend in het oog wordt gehouden. Misschien willen haar tegenstanders haar zelfs het liefste de mond snoeren? In dat geval dringt de tijd. Silkwood heeft met Wodka en Mazzocchi afgesproken haar dossier tegen 13 november af te ronden.

Hoe moe ze ook is, toch blijft Karen doorgaan. Ook de volgende dagen blijft ze met haar notitieboekje rondlopen om gesprekken met haar collega's te noteren. Tot haar ontzetting hoort ze van verschillende werknemers dat ze het slachtoffer zijn geworden van een besmetting. Maar hun woord alleen is wellicht niet voldoende. En dus gaat ze – zoals ze met Mazzocchi en Wodka heeft afgesproken – andermaal op zoek naar documenten die dit kunnen bevestigen.

Gelukkig is ze intussen toch iets voorzichtiger geworden. Gedurende haar hele onderzoek houdt ze Steve Wodka plichtsgetrouw – en vaak tijdens de nacht – telefonisch op de hoogte van haar onderzoek. Ze belt hem echter nooit met haar eigen toestel, uit schrik om afgeluisterd te worden.

Op een nacht is Wodka te moe om zelf notities te nemen, dus hij neemt het telefoongesprek op. 'In het laboratorium hebben we heel jonge kerels. Achttien, negentien, hooguit twintig of eenentwintig jaar. Ze hebben geen scholing genoten zodat ze niet beseffen wat bestraling precies is. Ze snappen het gewoon niet, Steve...'

Verder heeft Karen het over de lasnaden in de staafjes met plutonium die niet altijd aan de veiligheidseisen voldoen. 'Ik heb hier een lasnaad gezien, Steve... Je houdt het niet voor mogelijk dat iedereen dat negeert... Maar toch raakt dat allemaal door de controle...'

Ondertussen is het plan om alle verontrustende informatie te lekken ook al wat concreter geworden. Wodka en Mazzocchi zullen met hun informatie naar David Burnham gaan. Hij is onderzoeksjournalist bij de *New York Times* en heeft veel interesse voor de zaak. Hij wil onderzoeken of de commissie die de atoomenergie moet controleren al dan niet gefaald heeft in haar opdracht.

Karen staat nu onder zo'n grote stress dat ze ook in de loop van de dag medicijnen begint te nemen. Niet omdat ze wil slapen, maar gewoon om haar zenuwen onder controle te houden. Dan gebeurt het meest verschrikkelijke wat haar kan overkomen...

Als ze op 5 november 1974, de vooravond van de start van de vakbondsonderhandelingen voor betere contracten, aan het einde van haar shift haar handen voor de monitor houdt die het plutoniumgehalte controleert, slaat de schrik haar om het hart. Dit kan niet! De hoeveelheid plutonium op haar handen is veertig (!) maal hoger dan normaal. En dat terwijl ze, net als altijd, beschermende handschoenen droeg die haar tegen de straling moesten beschermen. Karen snapt er niks van! Een uur eerder heeft ze haar waarden ook gemeten en toen waren die nog normaal. Zit er misschien een gaatje in beide handschoenen!? Maar nee hoor, als ze er een veiligheidsinspecteur bij roept die de handschoenen met water vult, blijkt er nergens een lek te zijn... Hoe ze ook nadenkt, ze komt er niet uit. Tot er zich een

nieuwe mogelijkheid opdringt. Zou er iemand plutonium aan de binnenkant van haar handschoenen hebben aangebracht?

De hoeveelheid plutonium op haar huid laat haar hoe dan ook geen keuze. Ze moet een heel speciale douche in, waarbij ze een mengeling van bleekmiddel en detergent moet gebruiken, in de hoop dat die producten de besmetting ongedaan zullen maken. Hoe afschuwelijk die douche met dat vieze goedje ook is, toch werkt het. Na de douche zijn haar waarden aanvaardbaarder geworden.

Maar de gezondheidsinspecteurs nemen liever geen risico. De vijf volgende dagen moet Karen haar ontlasting en urine binnenbrengen om de graad van ontsmetting te laten controleren. Uiteraard maakt al die onzekerheid haar bang. Gek genoeg geeft het haar tegelijk ook een nieuwe energieboost. Meer dan ooit is ze ervan overtuigd dat de wantoestanden op Kerr-McGee gestopt moeten worden. En dus trekt ze de volgende dag naar de bijeenkomst van de vakbond over de contracten met de werknemers.

Op weg daarnaartoe controleert ze nogmaals haar waarden. Die zijn opnieuw angstaanjagend hoog. Hoe kan dat nu? De vorige dag waren ze na de douche toch gezakt? Karen beseft dat ze er nu minder gemakkelijk van af zal komen. Ze moet een zogenaamde *scrub-down* ondergaan, iets waar zowat elke werknemer van huivert. Omdat minuscule plutoniumdeeltjes zich diep in de huid kunnen vastzetten, moet de hele opperhuid er zowat afgeschrobd worden, bijna tot op het rauwe vlees. Een pijnlijk vooruitzicht... Bovendien wijst een onderzoek van haar neusslijmvlies erop dat er ook een interne besmetting is. Dat is nog veel gevaarlijker!

Het raadsel wordt nog groter. Als ze op 7 november naar de fabriek terugkeert en daar opnieuw haar waarden laat testen, heeft de gezondheidsinspecteur heel slecht nieuws. Ze is nu nog veel harder besmet. Karen begrijpt er niks van. Na de vakbondsvergadering de vorige dag is ze onmiddellijk naar huis vertrokken. Ze is niet meer langs de fabriek gepasseerd en is dus niet meer met plutonium in contact geweest.

En dus dringt er zich een nieuwe conclusie op: ze moet ook buiten haar werkomgeving met het levensgevaarlijke goedje in contact zijn gekomen. Onbegrijpelijk! Maar de medische controleur kan er niet omheen. Karen moet een tweede pijnlijke *scrub-down* ondergaan en wordt dan door Wayne Norwood, het hoofd van de medische gezondheidsdienst, en twee andere dokters naar huis gebracht. Zij willen absoluut weten of de besmettingshaard zich in haar eigen woning bevindt.

Dat blijkt inderdaad het geval te zijn. Het apparaat dat plutonium registreert, reageert heel hard in haar badkamer. Vooral in de buurt van de toiletbril lijkt het helemaal op hol te slaan. Er zal toch niemand plutonium op haar toiletbril hebben gedaan!? Maar ook als het ding wat dichterbij de vloer komt is er veel reactie... Toch is dat nog niets in vergelijking met de koelkast. Als die wordt opengetrokken, gaan de waarden nog veel hoger. Die blijken vooral door een pakje kaas en Italiaanse boterhamworst veroorzaakt te worden...

Vloer, toiletbril, koelkast... Drie besmettingshaarden dus. Dat is toch wel heel bizar. Maar volgens Karen zit er hoe dan ook een logica in. Die morgen, toen ze haar urine in het meegekregen potje wilde doen, had ze wat van de inhoud op de vloer gemorst. Ze had toen papieren zakdoekjes gebruikt om

alles op te ruimen en vervolgens door de wc weg te spoelen. Terwijl ze in de badkamer haar handen stond te wassen, dacht ze eraan dat ze niet mocht vergeten om haar lunch voor die middag te maken: een broodje met kaas en boterhamworst. Opdat ze het zeker niet zou vergeten, had ze het pakje alvast uit de koelkast gehaald en op het gesloten deksel van de toiletpot gelegd. Nadien was het haar te binnen geschoten dat ze die dag op het werk iets zou eten en had ze het pakje weer in de koelkast gelegd. Stel je voor dat ze dat voedsel ook echt in haar lichaam had gekregen...

Omdat niemand er nu nog gerust op is, wordt beslist om haar huis zo snel mogelijk leeg te maken. Totaal verbouwereerd kijkt Karen toe hoe een aantal mannen in beschermende kledij alles wat ook maar enigszins besmet zou kunnen zijn in grote tonnen steken die veilig afgesloten kunnen worden. Eten, kleren, borden, maar ook heel persoonlijke spullen als geneesmiddelen en foto's... Enkel haar slaapkamer wordt vrijwel ongemoeid gelaten omdat daar geen alarmerende waarden gemeten worden.

Als de mannen vertrokken zijn, blijft Karen vechtend tegen haar tranen achter in haar leeggehaalde huis. Hoe moet het nu verder? Norwood, die de hele tijd bij haar is gebleven, heeft haar verteld dat ook de meubels weggehaald zullen worden. Dat kan echter nog een poosje duren. Maar meubels of niet, Karen weet één ding heel zeker: in een huis waar zulke hoge waarden werden gemeten, wil ze absoluut niet langer blijven.

Omdat ze toch iets moet doen, belt ze in een telefooncel naar Steve Wodka. Als hij opneemt, krijgt ze haast geen woord door haar keel. Ze is zo aangegrepen door de bizarre gebeurtenissen dat ze alleen maar hartverscheurend kan huilen. Pas na een

hele tijd kan ze eindelijk verwoorden wat ze vreest: dat iemand haar heel bewust met plutonium heeft proberen te besmetten!

Nadien belt ze haar ouders en vertelt hun in paniek dat ze besmet is met plutonium en dat dit haar zal doden. De eens zo zelfverzekerde vrouw die niemand nodig leek te hebben, smeekt hen nu om terug bij hen te mogen wonen. Tot slot belt ze Drew Stephens. Ook aan hem krijgt ze bijna niet uitgelegd wat er mis is. Ze voelt hoe ze de hele tijd staat te trillen op haar benen. Ze kan haar gedachten niet meer verwoorden en blijft alleen maar hysterisch roepen dat ze zal sterven. Pas na een hele tijd krijgt ze er toch een paar woorden uit. Dat mannen haar huis hebben leeggemaakt omdat het helemaal besmet was, dat ze er niet meer binnen mag, maar dat ze toch nog een keer moet teruggaan omdat ze in haar slaapkamer nog iets moet halen. Ze vertelt er niet bij wat het is, maar de meeste speurders die later de zaak later zullen onderzoeken, denken natuurlijk aan het dossier over Kerr-McGee dat ze zo zorgvuldig heeft opgebouwd.

De onverklaarbare besmetting in haar huis roept natuurlijk heel wat vragen op. Richard Rashke, een Amerikaanse auteur, schreef er in 1981 een boek over met als titel *The Killing of Karen Silkwood*. Volgens hem zijn er drie mogelijke verklaringen voor wat er in haar huis gebeurd is.

- 1 Misschien waren er mensen die Silkwood zo bang wilden maken dat ze uit zichzelf het dossier dat ze tegen Kerr-McGee had opgesteld zou laten verdwijnen.
- 2 Mogelijkerwijze zocht men bij Kerr-McGee een reden om haar te ontslaan zodat ze wel moest stoppen met haar beschadigingsactie.